

Jordi Casteleyn

Universiteit Gent (Vakgroep Onderwijskunde) & Arteveldehogeschool Gent (opleiding Bedrijfsmanagement)

Contact: jordi.casteleyn@ugent.be

Prezi of PowerPoint? Of gebruik je liever niets?

1. Een cursus presentatietechnieken in het schoolvak Nederlands

In Vlaanderen beklemtoont het Ministerie van Onderwijs sinds enkele jaren het belang van onderzoekscompetenties. De leerlingen moeten zich kunnen oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken. Ook moeten ze een onderzoeksopdracht kunnen voorbereiden, uitvoeren en evalueren. Uiteindelijk wordt er ook van hen verwacht dat ze de onderzoeksresultaten en conclusies kunnen rapporteren en die kunnen confronteren met andere standpunten. Die rapportage mondt altijd uit in een schriftelijk werkstuk, maar daarnaast moeten de leerlingen die onderzoeksresultaten vaak mondeling presenteren. Veel scholen vragen aan de leerkracht Nederlands om de leerlingen voor te bereiden op dit wetenschappelijk communiceren. Voor veel taallesgevers is het bijna vanzelfsprekend aan welke richtlijnen een goed schriftelijk verslag beantwoordt, maar toch bestaat er vrij veel onduidelijkheid over hoe een goede mondelinge presentatie eruit ziet. Nieuwe media hebben namelijk veel nieuwe mogelijkheden voor presentaties gecreëerd. De introductie van computers en beamers in het gemiddelde leslokaal heeft de klassieke schoolse voordracht in de richting geduwd van een presentatie met dia's die achter de spreker levensgroot geprojecteerd worden. Maar is die software (bijvoorbeeld PowerPoint) werkelijk zo nodig om een presentatie te doen slagen? En als presentatie-software een meerwaarde biedt, hoe kan je de leerlingen er dan op voorbereiden? En moeten de leerkracht Nederlands dan niet het goede voorbeeld tonen en PowerPoint in de lessen verwerken?

2. PowerPoint: de populairste software bij presentaties

2.1. 'Death by PowerPoint'?

Voor veel lesgevers staat presentatie-software gelijk met PowerPoint, en staat PowerPoint gelijk met negatieve resultaten. Toch moeten hierbij enkele bedenkingen gemaakt worden. Ten eerste zijn er vrij veel alternatieven op de markt waarmee je dezelfde resultaten als via PowerPoint kan bereiken, bijvoorbeeld Keynote, OpenOffice Impress en Prezi. Ten tweede moeten de kwalijke gevolgen van PowerPoint genuanceerd worden. Er zijn inderdaad talrijke voorbeelden op te sommen waarbij PowerPoint de presentatie in een vervelend verkoopspraatje veranderde: overvolle dia's, storende animaties, en sprekers die alles van op de dia aflezen. Toch kan de schuld hiervan ook bij de spreker gelegd worden. Niemand dwingt je namelijk om zulke slechte presentaties af te leveren. Bovendien toont onderzoek aan dat leerlingen PowerPoint in een les meestal appreciëren. Ze vinden dat de software de helderheid en organisatie van een les verhoogt, en men zou ook meer gemotiveerd zijn om naar zo'n les te komen. Maar er is wel een verschil tussen motivatie en gedrag, want PowerPoint blijkt geen impact op de uiteindelijke schoolse resultaten te hebben. Ook worden video en internet in een les momenteel al hoger dan PowerPoint gewaardeerd. Bovendien verwachten de leerlingen al dat de PowerPoint-presentatie goed gemaakt is, maar wat betekent dit, "een goed gemaakte PowerPoint-presentatie"?

2.2. De richtlijnen voor goed PowerPoint-gebruik

Wie de effectiviteit van nieuwe media in presentaties bespreekt, verwijst meestal naar *The Cognitive Theory of Multimedia Learning* (CTML) (Mayer 2009). Informatie zou via twee aparte kanalen verwerkt worden (auditief en visueel), maar deze kanalen hebben een beperkte capaciteit. Om die begrenzingsen te omzeilen bied je informatie best aan volgens onderstaande principes:

1. Gebruik zowel tekst als beelden
2. Kies voor beelden die bij de tekst passen
3. Toon tekst en beelden tegelijkertijd
4. Zet die tekst en beelden dicht bij elkaar
5. Beperk wat je communiceert
6. Voeg audio toe aan beelden (als er geen tekst is)

Deze theorie kan in elke situatie ingezet worden, waar meerdere ‘media’ (bijvoorbeeld, beeld én tekst) voorkomen. Als je deze principes toepast, stijgt dus de doeltreffendheid van PowerPoint-dia’s, maar ook hand-outs en e-learning omgevingen kunnen van deze richtlijnen profiteren. Aangezien CTML zich op talrijke onderzoeksresultaten baseert, is er eindelijk een wetenschappelijke basis om feedback te geven op de presentaties van de leerlingen en om je eigen PowerPoint-presentaties te verbeteren.

3. Prezi: de nieuwe leerling op de speelplaats

3.1 Het verschil tussen PowerPoint en Prezi

Hoewel er geregeld kritiek op PowerPoint verscheen, dook er nooit software op die een duidelijk alternatief bood. In april 2009 verscheen er echter Prezi (N.N. 2011). Het werkt met een oneindig groot canvas in plaats van dia’s die slechts over een beperkte ruimte beschikken. Ook kan je in- en uitzoomen op delen van dat canvas, en die onderdelen in frames groeperen. Kortom, je zou een Prezi-presentatie kunnen vergelijken met een camera die continu naar andere stukjes van een landschap kijkt. Met wat knip- en plakwerk kan je een gelijkaardig resultaat via PowerPoint bereiken, maar Prezi kan nog een troefkaart op tafel gooien. Het zou namelijk het gebruik van ‘graphic organizers’ stimuleren. ‘Graphic organizers’ zijn combinaties van woorden met niet-talige elementen (symbolen, pijlen, lijnen, kleuren, enzovoort). De bekendste voorbeelden hiervan zijn ‘mind maps’ en ‘concept mapping’, en onderwijskundig onderzoek heeft aangetoond dat dit een uitstekende manier is om informatie te verwerken. Ook passen ‘graphic organizers’ perfect bij de principes van CTML. Daarenboven heeft Prezi ‘flash’ als basis, waardoor de overgangen in de presentatie er indrukwekkend uit zien.

3.2. De impact van Prezi

Recent onderzoek bestudeerde de impact die Prezi op een presentatie heeft (Casteleyn 2011). 155 studenten uit de 2^e bachelor Pedagogische wetenschappen werden in 2 groepen verdeeld: de ene kreeg een PowerPoint-presentatie volgens CTML-principes voorgeschoteld, en de andere groep een presentatie die ‘graphic organizers’ ten volle benutte. In de kennistesten achteraf haalden Prezi en PowerPoint dezelfde score, wat betekent dat men evenveel informatie uit de twee verschillende presentaties haalde. De deelnemers aan het onderzoek waren wel verbaal sterke studenten, en ‘graphic organizers’ zouden dan een beperkte invloed hebben. Ook vond men het even gemakkelijk (of moeilijk) om de presentatie te volgen, en was er geen verschil in motivatie nadat men de presentatie gezien had. Wel bleek dat de deelnemers de presentatie via Prezi duidelijk meer appreciëren. Waarschijnlijk kan dit aan het ‘novelty effect’ onder studenten gelinkt worden, waarbij het allernieuwste medium steeds de grootste voorkeur krijgt.

4. Conclusie: Waar moet de taalleerkracht op letten?

De impact van presentatie-software op de lessen is niet zo eenduidig. Leerlingen met een sterk ruimtelijk inzicht en weinig voorkennis van de leerstof zullen de positieve invloed ervaren, maar sterk talige studenten voelen dit minder. Uiteindelijk zullen de lessen met nieuwe media wel beter gewaardeerd worden, en op lange termijn kan dit zelfs de motivatie (en resultaten) van de leerlingen verhogen.

In elk geval kan men beter altijd de principes van CTML toepassen tijdens de lessen. Ook moet men erop letten dat presentaties door leerlingen dit navolgen. Dit betekent dus dat het vak Nederlands naast teksten ook aandacht aan het gebruik van beelden zal moeten besteden. Voorlopig zijn er nog geen indicaties dat Prezi betere resultaten dan PowerPoint levert, maar waarschijnlijk zal Prezi tijdelijk een grotere waardering oogsten. Bovendien zijn er sterke aanwijzingen dat taalzwakkere studenten van dit nieuwe medium zouden kunnen profiteren.

Referenties

- Casteleyn, J., Mottart A. & Valcke, M. (2011). "PowerPoint vs. Prezi – The Impact Of Graphic Organizers on Learning From Presentations." Submitted.
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning* (2nd ed). New York: Cambridge University Press.
- N.N. (2011). *Prezi*. 8 september 2011 (<http://www.prezi.com/about>)